



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 64/2012-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. marca 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti A. K., Z., zastúpeného spoločnosťou S., s. r. o., Č., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. J. V., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/89/2009 takto

## **r o z h o d o l :**

1. Základné právo A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/89/2009 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/89/2009 konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. K. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť A. K. trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 € (slovom tristodvadsaťtri eur a päťdesiat centov), na účet spoločnosti S., s. r. o., Č., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. J. V., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 64/2012-9 zo 7. februára 2012 prijal na ďalšie konanie sťažnosť A. K., Z. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/89/2009.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal neprimeranú dĺžku konania o zaplatenie žalovanej sumy s príslušenstvom v konaní sp. zn. 10 C/89/2009, ktoré začalo na základe jeho žaloby z 9. júna 2009.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti vyjadril presvedčenie, že nie je predpoklad, aby konanie bolo v dohľadnej dobe skončené, a k súčasnému stavu konania uvádza:

*„Posledné pojednávajúce vo veci sa konalo dňa 10. 08. 2011, pričom toto pojednávajúce bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. Vzhľadom*

*k tomu, že od posledného pojednávania okresný súd vo veci riadne nekonal, navrhovateľ podaním zo dňa 12. 12. 2011 urgoval okresný súd, aby bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie. Okresný súd v Čadci je aj napriek urgencii naďalej nečinný a vo veci riadne nekoná.“*

Sťažovateľ podal 23. februára 2011 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v súdnom konaní v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predseda okresného súdu v odpovedi na sťažnosť sp. zn. Spr 11/11 z 9. marca 2011 sťažovateľovi oznámil, že jeho sťažnosť považuje v celom rozsahu za dôvodnú.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ v závere svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/89/2009, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 15 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu podaním sp. zn. Spr. 263/12 doručeným ústavnému súdu 22. februára 2012, ktoré obsahovalo prehľad jednotlivých procesných úkonov vykonaných vo veci. V závere predseda okresného súdu konštatoval *„zbytočné prietahy v konaní, pričom sa nejedná o právne náročnú vec“*.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

## II.

Z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 10 C/89/2009, z podania sťažovateľa a vyjadrenia predsedu okresného súdu boli zistené tieto relevantné skutočnosti:

Sťažovateľ ako navrhovateľ podal 9. júna 2009 okresnému súdu návrh, ktorým sa voči odporcovi domáhal zaplattenia sumy 124 000 Sk s prísl.

Po pridelení a odovzdaní spisu zákonnému sudcovi (10. júna 2009) bol vzápätí spis na základe referátu sudcu predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi (15. júna 2009), ktorý zabezpečoval úkony podľa pokynov sudcu vrátane vyhotovenia výzvy na zaplattenie súdneho poplatku a zaslania návrhu odporcovi na vyjadrenie.

Súdny poplatok bol sťažovateľom zaplattený 12. augusta 2009.

Od tohto obdobia okresný súd vo veci vôbec nekonal. Z toho dôvodu sa sťažovateľ 23. februára 2011 obrátil so sťažnosťou na priet'ahy v konaní na predsedu okresného súdu. Predseda okresného súdu nariadil 9. marca 2011 vo veci dohľad.

Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 15. apríla 2011, t. j. takmer po dvoch rokoch od podania návrhu na začatie konania (1 rok a 10 mesiacov). Po vyjadrení účastníkov konania k prerokovávanej veci bolo pojednávanie odročené na 1. jún 2011, súd zároveň ustanovil účastníkom lehotu na predloženie listinných dôkazov. Zo strany navrhovateľa boli listinné dôkazy predložené 15. apríla 2011.

Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 1. júna 2011. Po výsluchu účastníkov a svedkov bolo odročené na 10. august 2011. Po pojednávaní predložil právny zástupca navrhovateľa znalecký posudok, ktorý bol vyhotovený na základe jeho vyžiadania.

Na súdnom pojednávaní 10. augusta 2011 okresný súd po vyjadrení účastníkov odročil konanie na neurčito pre účely nariadenia znaleckého dokazovania. Ďalšie úkony okresný súd do podania sťažnosti ústavnému súdu (23. januára 2012) nevykonával a nenariadil ani znalecké dokazovanie.

### III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04). Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj v tomto prípade sťažnosť sťažovateľa.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh sťažovateľa na zaplatenie sumy 124 000 Sk s prísl. odporcom. Ide o konanie, ktoré spravidla nebýva skutkovo zložitá, a z obsahu predloženého súdneho spisu ústavný súd ani nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o skutkovej zložitosti veci. Po právnej stránke tvoria návrhy tohto typu častú a bežnú agendu okresných súdov, a preto vec nemožno považovať ani za právne zložitú. Túto skutočnosť konštatoval aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k podanej sťažnosti.

2. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd posudzoval, bolo správanie účastníkov konania. Zo súdneho spisu vyplýva, že činnosť okresného súdu nebola ani prerušovaná

rozhodovaním o procesných návrhoch účastníkov konania alebo nedostatočnou súčinnosťou účastníkov konania pri znaleckom dokazovaní, resp. pri konaní ako takom. Ústavný súd tak nezistil, že by sťažovateľovi, resp. účastníkom konania vôbec bolo možné pričítať podiel na namietanej dĺžke konania. Sťažovateľ bol v období, keď okresný súd konal, aktívny, podal aj sťažnosť na prietahy v konaní, čím dosiahol obnovenie aktivity okresného súdu a dohľad predsedu okresného súdu nad postupom vo veci samej.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v posudzovanom konaní dospel k záveru, že v konaní okresného súdu sa vyskytovali obdobia nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka.

Pasivitou okresného súdu bolo poznačené obdobie od 15. júna 2009, keď bol súdny spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi, ktorý zabezpečoval úkony podľa pokynov sudcu vrátane vyhotovenia výzvy na zaplatenie súdneho poplatku a zaslania návrhu odporcovi na vyjadrenie, do 15. apríla 2011, keď sa uskutočnilo prvé pojednávanie vo veci. Počas obdobia jedného roka a desiatich mesiacov okresný súd z nezistených dôvodov vo veci vôbec nekonal. Uvedené prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až na základe sťažnosti sťažovateľa na prietahy v konaní a po nariadenom dohľade predsedu okresného súdu.

Pasivitou je poznačené aj obdobie od 10. augusta 2011, keď sa konalo zatiaľ posledné pojednávanie vo veci, ktoré okresný súd odročil na neurčito pre účely nariadenia znaleckého dokazovania, do podania sťažnosti ústavnému súdu 23. januára 2012. Hoci odvtedy uplynulo viac ako päť mesiacov, okresný súd zatiaľ nerozhodol ani o nariadení znaleckého dokazovania.

Ústavný súd konštatuje, že rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny dopad na plynulý priebeh posudzovaného konania boli zbytočné prietahy, ktorých sa okresný súd dopustil najmä v dôsledku zisteného obdobia nečinnosti (v celkovej dĺžke dva roky a tri mesiace).

Celkovo po posúdení veci ústavný súd konštatuje, že okresný súd neposkytuje sťažovateľovi v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/89/2009 rýchlu a účinnú ochranu jeho práv podľa § 6 a §100 ods. 1 OSP, a preto ústavný súd rozhodol, že okresný súd v tomto konaní porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, okresnému súdu preto prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo veci samej (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 €. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil tým, že okresný súd vo veci riadne nekoná, „*spôsobuje vážne prietahy, v dôsledku čoho sťažovateľ má z postupu okresného súdu traumy*“.

Pretože porušenie základného práva zaručeného sťažovateľovi v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu

považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie. Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 1 000 € (bod 3 výroku nálezu). Táto suma zohľadňuje najmä rozsah zbytočných prier'ahov v konaní spôsobujúcich nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocite právnej neistoty.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil nárok na náhradu trov konania v sume 323,50 €.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi z dôvodu trov právneho zastúpenia náhradu trov konania v ním požadovanej sume 323,50 €, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2012) v sume po 127,16 € a dva režijné paušály v sume po 7,63 €, plus 20 % DPH, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2012